

16 DANA
AKTIVIZMA PROTIV
RODNO ZASNOVANOG
NASILJA

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Promoting the Rule of Law and
Human Rights

**Zaštita žena,
jačanje zakonske regulative
i institucionalnog odgovora:
uloga Parlamenta
Federacije Bosne i Hercegovine
u borbi protiv nasilja u porodici
i rodno zasnovanog nasilja**

**16 DANA
AKTIVIZMA PROTIV
RODNO ZASNOVANOG
NASILJA**

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Bosnia and Herzegovina

Misija želi izraziti zahvalnost komisijama i predsjedavajućima Komisije za ravnopravnost spolova Predstavničkog doma, Komisije za sigurnost Predstavničkog doma, Komisije za ravnopravnost spolova Doma naroda i Komisije za ljudska prava i slobode Doma naroda, parlamentarcima i parlamentarnim administracijama na njihovim kontinuiranim i predanim naporima u borbi protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji BiH.

ISBN 978-92-9234-079-7

Sva prava su pridržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti i umnožavati u obrazovne i druge neprofitne svrhe, s napomenom da svaka takva reprodukcija ima oznaku da je Misija OSCE-a u BiH izvor teksta.

BILO KAKVO NASILJE

PSIHOLOŠKO NASILJE OD STRANE INTIMNOG PARTNERA

SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE

FIZIČKO I/ILI SEKSUALNO NASILJE OD STRANE INTIMNOG PARTNERA ILI NEPARTNERA

UHOĐENJE

Od 15. godine života

U periodu od 12 mjeseci prije provođenja istraživanja

Prema posljednjem istraživanju OSCE-a¹, gotovo polovina žena u Bosni i Hercegovini je doživjela zlostavljanje od svoje 15. godine, pri čemu većina slučajeva ostaje neprijavljena.

Rodno zasnovano nasilje, uključujući psihološko, fizičko i seksualno nasilje, je rašireno, a seksualno uznemiravanje pogađa gotovo svaku treću ženu. Alarmantno je da su slučajevi femicida porasli posljednjih godina, pri čemu su većinu žrtava ubili trenutni ili bivši partneri, a žene koje prijavljuju nasilje u porodici suočavaju se s još većim rizikom od napada ili ubistva.

1 OSCE-ovo istraživanje o nasilju nad ženama: Bosna i Hercegovina, 2019. Dostupno na [439724_0.pdf](#)

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini prepoznaje da je rodno zasnovano nasilje prepreka sigurnosti i zaštiti svih građana i građanki Bosne i Hercegovine. Iz tog razloga, Misija ulaže značajne resurse u praćenje i jačanje odgovora na rodno zasnovano nasilje - fenomen koji je u BiH široko rasprostranjen i nedovoljno prijavljen. Zajedno s domaćim partnerima, Misija radi na unapređenju institucionalnog odgovora na rodno zasnovano nasilje u BiH kako bi se osiguralo da su žene u BiH zaštićene, a počinitelji odgovorni za svoja djela.

Grupa stručnjaka za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) izdala je svoj prvi evaluacijski izvještaj² o BiH 2022. godine, procjenjujući napredak zemlje u provedbi Konvencije Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija³). Izvještaj je identificirao nekoliko izazova, uključujući nedosljednu provedbu zakona zbog složene političke strukture BiH, ograničene resurse za usluge podrške, kao i nedostatke u prikupljanju podataka o nasilju nad ženama. Izvještaj je preporučio unapređenje obuka osoblja za provođenje zakona kao i osoblja u pravosuđu, proširenje pristupa sigurnim kućama i veće finansiranje organizacija za prava žena. Naglašena je i potreba za boljom koordinacijom na nivou cijele države kako bi se osiguralo da sve žrtve dobiju jednaku zaštitu i podršku.

---

2 GREVIO publishes its report on Bosnia and Herzegovina - Istanbul Convention Action against violence against women and domestic violence ([coe.int](https://www.coe.int))

3 Vijeće Evrope: Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, 2011. Dostupno na [Convention Bosnian Version](#)

Tokom 2024. godine, Misija OSCE-a u BiH podržala je četiri komisije oba doma Parlamenta Federacije BiH⁴ u organizaciji tri tematske sjednice o nasilju u porodici. Ova saradnja je proizašla iz potrebe za pojačanim i strateškim pristupom pitanju rodno zasnovanog nasilja koje zahtijeva hitan odgovor i dugoročnu saradnju između Misije i ključnih aktera i donosioca odluka. Cilj ove saradnje bio je **stvoriti povoljno okruženje među donosiocima odluka za usvajanje unaprijedenog zakonodavnog okvira o borbi protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama, ubrzati provedbu GREVIO preporuka, unaprijediti postojeće prakse te ojačati parlamentarni nadzor nad provedbom relevantnih politika djelovanja**. Na sjednicama su učestvovalе relevantne institucije, komisije, parlamentarci, koordinaciona tijela za prevenciju nasilja u porodici, kao i organizacije civilnog društva iz deset kantona Federacije BiH.

Parlamentarni nadzor nad provedbom zakona ključna je funkcija u demokratskom sistemu koja osigurava odgovornost, transparentnost i usklađenost sa zakonodavnom namjerom. Kroz ovaj mehanizam, parlamentarci prate aktivnosti izvršne vlasti kako bi se uvjerali da se zakoni provode efikasno, zakonito i pravično. Ovaj nadzor pomaže u sprječavanju zloupotrebe moći, rješava potencijalne nedostatke ili probleme u provedbi te drži institucije odgovornima za izvršenje politika u skladu s namjerama zakonodavstva. **Efikasan nadzor doprinosi povjerenju u vladu osiguravanjem da zakoni služe javnom dobru i odražavaju prioritete i prava građana.**

---

4 Komisija za ravnopravnost spolova Predstavničkog doma, Komisija za sigurnost Predstavničkog doma, Komisija za ravnopravnost spolova Doma naroda i Komisija za ljudska prava i slobode Doma naroda.

Prva tematska sjednica⁵

Prva tematska sjednica u Parlamentu Federacije BiH organizovana je u **aprilu 2024. godine** i okupila je članove Parlamenta, ministre, predstavnike pravosuđa i agencija za provođenje zakona, kantonalna koordinaciona tijela za prevenciju nasilja u porodici, predstavnike sigurnih kuća, kao i predstavnike drugih organizacija civilnog društva (OCD) koje rade na borbi protiv rodno zasnovanog nasilja.

Diskusija je obuhvatila prezentaciju **ključnih nalaza i preporuka GREVIO** izvještaja, kao i prijedlog **Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici** te informacije o ključnim zakonodavnim razvojnim koracima u Federaciji BiH.

---

5 [Odgovor na nasilje u porodici zahtijeva sistemske promjene | OSCE](#)

Preporuke usvojene od strane oba doma Parlamenta Federacije BiH

1. Gendercentar Federacije BiH je zadužen da pripremi i dostavi Parlamentu FBiH pregled preporuka GREVIO-a i Komiteta Vijeća Evrope te planove za njihovu provedbu u Federaciji BiH.
2. **Vlada Federacije BiH treba hitno pripremiti i dostaviti Parlamentu FBiH revidirani pravni okvir za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad ženama**, usklađen s međunarodnim konvencijama.
3. Gendercentar Federacije BiH treba uspostaviti dvogodišnju koordinaciju između domaćih i međunarodnih institucija i organizacija s fokusom na aktivnosti provedbe Strategije za prevenciju nasilja u porodici 2024. – 2027. i GREVIO preporuka.
4. Četiri odbora Parlamenta Federacije BiH organizirat će dvije zajedničke tematske sjednice fokusirane na odgovor pravosudnog sektora na nasilje u porodici i sveobuhvatnu podršku žrtvama, uključujući ranjive grupe.

Druga tematska sjednica⁶

Druga tematska sjednica održana je **u septembru 2024. godine** i fokusirala se na **pravosudni i policijski odgovor na rodno zasnovano nasilje**. Bila je to jedinstvena prilika za razmjenu iskustava između pravosuđa, tužilaštava i policije. Misija OSCE-a u BiH predstavila je svoje najnovije podatke i analize o odgovoru pravosuđa i policije na rodno zasnovano nasilje, što je, uz preporuke GREVIO-a, poslužilo kao osnova za razvoj preporuka komisija.

Nakon toga je uslijedila sesija stručnog panela tokom koje su razmatrani **izazovi i mogućnosti različitih sektora uključenih u odgovor na slučajeve nasilja u porodici**.

---

6 [Jačanje institucionalnih odgovora na nasilje u obitelji i rodno uvjetovano nasilje | OSCE](#)

Preporuke (usvajanje od strane Parlamenta FBiH očekuje se do kraja decembra 2024. godine)

1. Vlada FBiH treba raditi na **usklađivanju pravnog okvira sa Istanbulsom konvencijom** i preporukama GREVIO-a kako bi se osigurala harmonizirana i standardizirana zaštita od nasilja u porodici širom Federacije BiH.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV) treba razmotriti **provođenje sveobuhvatne analize trenutne kaznene politike** i predložiti mjere kako bi osigurali da izrečene kazne za nasilje u porodici budu efikasne, proporcionalne i odvraćajuće te da žrtve dobiju najviši nivo zaštite i pristupa pravdi.

2. Vlada FBiH i kantonalne vlade trebaju **osigurati efikasnu i standardiziranu provedbu Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH** i relevantnih dijelova Krivičnog zakona FBiH dodjeljivanjem resursa za standardizirane obuke i mehanizme nadzora koji prate kvalitet i efikasnost obuke policije i pravosuđa, povećanjem broja policajki i primjenom pristupa usmjerenog na žrtve u pravnim postupcima.

3. Vlada Federacije BiH i kantonalne vlade trebaju raditi na **unapređenju multisektorske saradnje** između policije, pravosuđa, socijalnih službi i nevladinih organizacija u pružanju sveobuhvatne podrške žrtvama.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV) **treba razmotriti organizaciju niza okruglih stolova za praktičare kako bi se osigurala bolja koordinacija** između organa za provođenje zakona, tužilaca i sudija, s ciljem izrade smjernica za harmonizaciju i unapređenje odgovora pravosudnog sistema na slučajeve nasilja u porodici.

Treća tematska sjednica⁷

Treća zajednička sjednica, organizovana kao **dio kampanje 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja** i poslužila je kao centralni događaj da se naglasi važnost **dostupne podrške žrtvama i trajne odgovornosti počinitelja**. Organizovana u decembru 2024. godine, sjednica je prenijela ključne poruke kampanje pod sloganom **#Nemaizgovora!** i fokusirala se na načine unapređenja sistema podrške te osiguranje dosljednih odgovora na nasilje u porodici.

Sjednica je poslužila kao mjesto sadržajne diskusije o održivosti usluga, kao i o standardizaciji odgovora u socijalnoj zaštiti žrtava i radu s počiniteljima.

7 [Borba protiv nasilja nad ženama prioritet i nakon okončanja „16 dana aktivizma“](#) | OSCE

Preporuke (usvajanje od strane Parlamenta FBiH očekuje se u 2025. godini)

1. **Vlada FBiH i kantonalne vlade trebaju osigurati pristup zaštiti i specijaliziranim uslugama za sve žene**, javnim finansiranjem usluga za žene i multisektorskom koordinacijom za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici, održivim rješenjem za status SOS linije, programima ekonomskog osnaživanja i podizanjem svijesti o dostupnim uslugama, posebno za marginalizovane zajednice poput Romkinja, žena s invaliditetom i žena iz ruralnih područja.
2. **Vlada FBiH i kantonalne vlade trebaju osigurati adekvatan pravni okvir i resurse za besplatnu pravnu pomoć**, usvajanjem relevantnog zakonodavstva, finansiranjem i stručnim usavršavanjem osoblja za pravnu pomoć te praćenjem kako bi se ocijenila dostupnost, kvalitet usluga i područja za unapređenje.
3. **Vlada FBiH i kantonalne vlade trebaju unaprijediti kapacitete sektora socijalne zaštite u odgovoru na slučajeve nasilja u porodici** provođenjem procjene potreba centara i službi za socijalnu zaštitu, identifikiranjem nedostataka u broju i vještinama stručnjaka za socijalni rad, programima izgradnje kapaciteta fokusiranim na pristup usmjeren na žrtve, usvajanjem standardiziranih protokola za slučajeve nasilja u porodici i osiguravanjem nadzora.
4. **Vlada FBiH i kantonalne vlade trebaju unaprijediti kapacitete centara za mentalno zdravlje, s fokusom na nasilje u porodici i nasilje nad ženama**, osiguravanjem dostupnosti sveobuhvatne psihosocijalne podrške za žrtve nasilja i počinitelje, **obukom osoblja centara za mentalno zdravlje i koordiniranim pristupom u pružanju podrške**.
5. **Komisije za ravnopravnost spolova Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH će tokom 2025. godine organizovati sjednice s kantonalnim komisijama za ravnopravnost spolova, koordinacionim tijelima za borbu protiv nasilja u porodici i drugim relevantnim institucijama** kako bi dodatno raspravili usvojene zaključke iz tematskih jedinica i osigurali njihovu izvodljivost i učinkovitost u svim kantonima Federacije BiH.

